

**МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В ПИТАННЯХ
АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ***Шарій Г. І., д.е.н., доц.,**Нестеренко С. В., к.т.н., доц.,**Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Запобігання надзвичайним ситуаціям повинно опиратися на екологічно сталу, екологічно самодостатню, безпекостійку систему розселення, яка підтримується адміністративно-територіальним устроєм і відповідними інститутами в суспільстві і державі. По суті в країні формуються інститути – симулятори (*simulacrum* – лат. копія, подоба), як копії того, чого насправді не існує. Унікальний симулятор – міністерства, завдяки регуляторної політики яких і для господарюючих суб'єктів екологічний каркас території України та його окремі елементи – ліси, заповідники, ріки, родючі чорноземи просто знищуються, а державний інтерес підпорядковується тіньовій економіці.

Відсутність кінцевого бачення результатів реформування адміністративно-територіального устрою та політичного консенсусу між столичними і регіональними політиками щодо перерозподілу владних повноважень призвело в Україні до децентралізації навпаки. За останні 5 років рівень централізації повноважень центральних органів виконавчої влади досяг гіпертрофованих форм. Наприклад, в сфері земельних відносин, державний інститут управління землями – «Держгеокадастр» централізував повноваження, довівши їх до абсурду, коли надання будь-якої ділянки за межами населених пунктів здійснюється наказним порядком рівня начальника обласного управління. При цьому структурні підрозділи в районах і містах, як юридичні особи, ліквідовані.

Запозичення, або імпорт інститутів, несе в собі крайні ризики не тільки економічного, а і соціально – політичного та геополітичного характеру. Що ми і отримали в земельній, аграрній, та в економічній реформах і сформували негативи в соціальній і політичній сферах життя суспільства особливо на селі.

В Україні жодна із реформ за останні 28 років не дала позитивних результатів. Україна втратила частину території, частину виробничого, наукового потенціалу і більше 12 млн. громадян. Не дає позитивів і адміністративно-територіальна реформа. Запозичення стихійного, на відміну від саморегулюючого ринку, повне ігнорування в Україні необхідності справедливого перерозподілу національного багатства, симуляція реформ, розкрадання природних ресурсів тягне за собою кризові явища не тільки в економіці, а і в соціальній та політичних сферах. Це підірвало військову, економічну, демографічну і соціально-політичну стійкість держави і геополітичну стійкість України.

Модернізація системи інститутів державного управління, децентралізація повноважень на рівень об'єднаних територіальних громад повинна формувати стійку систему розвитку території і безпечне економіко-соціальне середовище в регіонах.

Державні та регіональні інституціональні перетворення генерують проведення ефективних реформ: адміністративно-територіальної, економічної, земельної та інших взаємопов'язаних трансформацій суспільства, включаючи політико-правові [1, 2]. На сьогодні існує інституціональна невідповідність адміністративного територіального поділу потребам країни, коли держава не може ефективно управляти територіями, а органи місцевого самоврядування не мобілізовані на місцях до організації саморозвитку територій.

Територіальний розвиток і реальна економіка також вимагають проведення реформи системи інститутів управління в рамках вертикально-рівневої системи управління [3]. Система державного регулювання передбачає поділ територій на частини, які враховують природні, політичні, економічні, етнічні, мовні, національні та інші просторові і

соціальні аспекти. Держави систематично, по мірі розвитку продуктивних сил і відносин, змінюють адміністративно-територіальний поділ без процедур схвалення на місцевому рівні. Принцип добровільності є унікальним у розвитку України. Добровільно реформи в світі не проводилися.

Ціль адміністративного устрою - найбільш ефективна організація та функціонування державного механізму та системи місцевого самоуправління. При цьому формується баланс цілей та інтересів, з одного боку - місцевого самоуправління, і з іншого, виходячи з об'єктивно-історичних, економічних та просторових умов розвитку і державного адміністрування [4].

В Україні органи місцевого самоврядування, районні та обласні адміністрації позбавлені будь-якого впливу на діяльність більшості центральних органів виконавчої влади і важелів впливу на систему загального управління не мають. Це відноситься не тільки до земельних питань, а і до поліцейсько-фіскальних, медично-освітніх, митних, курорських та будь-яких інших сфер і інститутів державного управління.

В Україні необхідно переглянути реформаційні заходи, які привели до нав'язування імпортованих інститутів, що не адаптовані до менталітету і традицій нашого суспільства [4]. Внутрішні та зовнішні виклики і загрози в Україні досягли крайньої межі, вимагають реальних дій відповідно до законів розвитку цивілізації, включаючи адміністративно-територіальні зміни. Держава повинна змінювати та адаптувати інституціональне середовище, як сукупність правил, норм, що формують базис охорони здоров'я населення, екологічної безпеки з метою попередження екокатастроф та формування екологічної стабільності територій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки ; пер. з англ. І. Дзюб. К. : Основи, 2000. 18 с.
2. Молодцов О. В. Методологічні аспекти теорії інституціональних матриць у контексті динаміки інституціональних змін. – URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2016_2/8.pdf.
3. Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування : монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. ред. В.С. Кравців. Львів, 2016. 264 с.
4. Шарий Г. І. Інституційне забезпечення розвитку земельних відносин в аграрному секторі України : монографія. Полтава : М-во освіти і науки України, Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, 2016. 604 с.